Nr. 7. Podgórze 10 kwietnia 1904 r. Rok IV.

PRZEWODNIK DLA CEGLARZY

wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca,

(dalszy ciąg „Przeglądu ceramicznego").

Przedpłata roczna:
10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**
Wydawcy: Wład Poturalski i inż. Karol Rolle.
Adres Administracyi i Redakcyi:
Podgórze, św. Floryana 5.

Cena ogłoszeń wynosi:
za cm.² 6 hal., Cała strona 20 k., ½ strony 12 k., ¼ str. 7 k., ⅛ str. 4 k., przy 6-krotnem powtórzeniu 10%, 12-krotnem 15%, 18-krotnem 20%, 24-krotnem 25% opustu.

Pewne nowości we wyrobie dachówek

zastosowane przez W. Wicherskiego i M. Robińskiego w Krotoszynie.

Znane są urządzenia, zmierzające do tego, by przy wyrobie dachówek ciągnionych, a więc dachówek wytłaczanych przez munsztuk w formie pasma czy płyty, zamiast jednego pasma uzyskać równocześnie dwa lub więcej. Uzyskuje się przez to kilka udogodnień, i tak, oszczędność pracy, gdy ta sama maszyna w tym samym czasie, i przy tej samej obsłudze zdoła dwukrotną liczbę dachówek wyrobić, a jeszcze znaczniejszą oszczędność jaką przedstawia ta okoliczność, iż dachówka w ten sposób wyrobiona lepiej, bezpieczniej schnie i wypala się. Sposób ten ma w znakomitym stopniu dopomagać do wyrobu dachówki prostej, nie spaczonej, niekrzywiącej się.

Dachówki te trzymają się razem bardzo dobrze, a po wypaleniu wystarczy uderzenie młotkiem, by te bliźniaczo dotychczas trzymające się cegły — rozluźnić, co i przy wyrobie licówek nieraz się praktykuje.

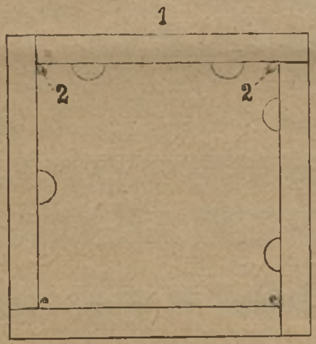
To są okoliczności znane.

Dotychczas wyrabiano po dwie dachówki, niekiedy nawet i cztery, które leżąc poziomo nad sobą, wychodziły z munsztuka, i tak razem przez suszarnię szły do pieca, i dopiero po wyjściu z pieca się rozdzielały. Odnośne patenty są notowane pod numerami 53.845 i 55.579 w niemieckim urzędzie patentowym. — Ostatni z tych podaje munsztuk trójkątny, i trzy pasma gliny z niego wychodzące.

Wicherski i Robiński opatentowali w

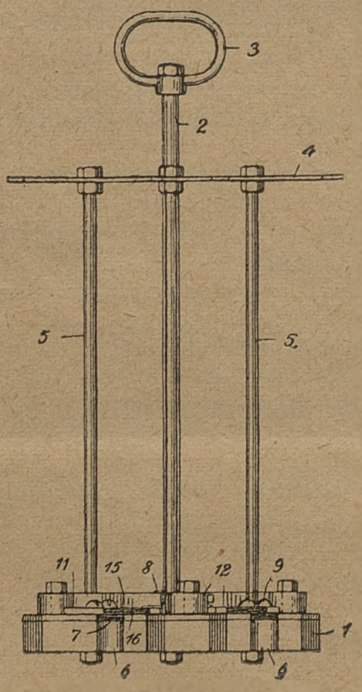
Niemczech (w d. 13. czerwca 1902. pod liczbą 140.217) inną nowość. U nich pasmo gliny z muńsztuka wychodzi w czworokątnej formie, i zaraz zostaje zapomocą czterech odpowiednich noży pocięte w cztery płaty tak, że odpadków żadnych tu nie ma a boczne płaszczyzny stoją prostopadle do ścian płaskich. Na rysunku pierwszym widzimy formę złożoną z czterech dachówek,

Rys. 1.

prostopadle, w kwadrat do siebie położonych. Każda dachówka zostaje działaniem noży 2 odkrojoną, tak, że jedna wspiera się o drugą. Dachówki suszy się tak razem, jak wyszły z munsztuka, na małych deszczułkach, przyczem powietrze ma swobodny dostęp, do wszystkich ścian dachówki, i umożliwia równomierne i szybkie schnięcie. Po wysuszeniu, przez lekkie uderzenie młotka w spoinach, dachówki rozdzielają się, i wypalają się zosobna.

Rys. 2.

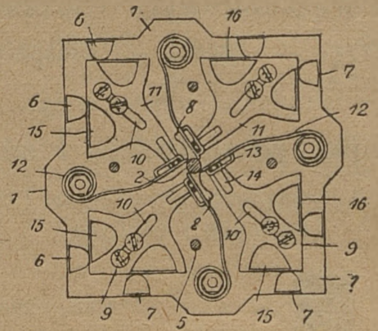
Nadanie patentowe na te urządzenia brzmi: urządzenie do równoczesnego sporządzania czterech dachówek tem się odznaczające, że pasmo gliny wewnątrz puste, wychodząc z munsztuka, zostaje przecięte zapomocą czterech noży równolegle do płaszczyzny pasma położonych, na cztery jednakowe części, przyczem nie pozostają żadne odpadki.

W dniu 24. maja 1902. pod n-rem 140.216 patentowali w Niemczech panowie Wicherski i Robiński mechanizm do sporządzania dachówek na sposób dawnym patentem (53845) w ogólnych zarysach zakreślony.

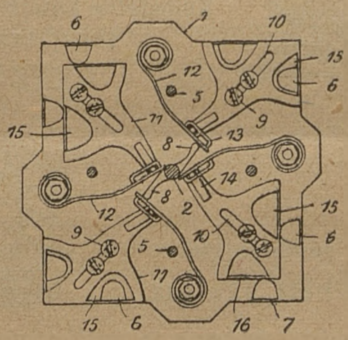
Tutaj podany rysunek 2. przedstawia widok z boku tego urządzenia, rysunek 3 i 4 widok z góry po zdjęciu przekrywy. Druty, poruszające się w kierunku poziomym, są tu przedstawione w spoczynku, a na rysunku 4 w tym samym widoku, są one w położeniu podczas roboty.

Płyta 1 (na rys. 2) odpowiada wewnętrznemu kształtowi dachówki, nadto przyjmuje się tu, iż pasmo gliny wychodzi tu w kwadratowym przekroju a wewnątrz puste, jak to powyższy rysunek pod 1. wskazywał: grubość płyty 1. odpowiada zupełnie długości nosa dachówki. W środku płyty osadzony jest pręt 2 zakończony rękojeścią 3; a umocowany w przykrywie 4 połączonej prętami 5 i 5 z płytą formową 1. W miejscach zagłębionych płyty 1, oznaczonych cyfrą

Rys. 3.

Rys. 4.

6 i 6, znajdują się przeciągnięte poprzeczne druty 7, stale umocowane, które odcinają z pasma gliny listwy utworzone przez wycięcia 6. Odcinanie od pasma tego żebra nie trwa jednakowoż przez cały czas wysuwania się pasma.

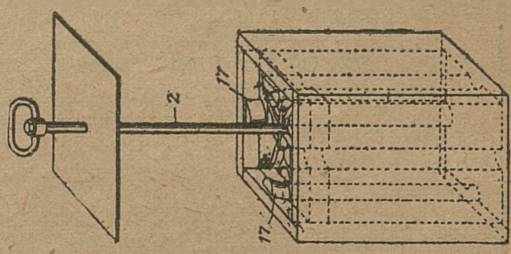
Aby odciąć poprzecznem cięciem to żebro od pasma, czyli aby wyciąć nos, złączone są z prętem 2, na jego końcu dwie przesuwki 8 (rys. 3 i 4), które poruszone zostają przez obrót pręta 2. w płaszczyźnie, jakby n. p. dwie wskazówki zegarka w dwóch przeciwległych kierunkach się rozchodzące. Na płycie 1 umocowane są zapomocą śrub 9 osadzonych w wycięciach 10 cztery suwaki 11, którym ruch suwakowy ku krawędziom płyty i od krawędzi tejże nadają cztery sprężyny 12, znowu w ruch wprowadzane przez przesuwki 8. — Dla lepszego przesuwania suwaków zapomocą sprężyn, mają te ostatnie na końcu wodziki 13, w które wchodzi hakowaty kołek 14, przymocowany do suwaka.

Każden suwak ma po dwa wykroje 15, odpowiadające zagłębieniom 6 płyty 1, ale nieco większe. Te wykroje mają przeciągnięty (jak w łuku) drut, umocowany stale do suwaka. Gdy zatem obróci się pręt 2 w odpowiednim kierunku, wówczas (jak to widać na rysunku 4) dwa przeciwległe suwaki przesuną się ku krawędzi płyty 1, przyczem wykroje suwaka 15 przekryją zagłębienia płyty 6. A że zagłębienie to napełnione jest gliną, więc też druty 16 suwaków przetną to żebro w kierunku poprzecznym. Przy dalszem obrocie pręta, przesuwki opuszczają sprężyny 12, te odskakują do pierwotnego położenia, odsuwając suwaki, a przez dalszy ruch rozpoczyna druga para suwaków, wykrawając nosy drugiej parze dachówek.

Nadanie patentowe na te urządzenie jest następujące: Odkrawacz nosów dla dachówek wytłaczanych pasmem po trzy lub więcej równocześnie a tem się wyróżniający, że żebra idące przez całą długość dachówki przez zaprowadzenie płyty odpowiednio wykrojonej i zaopatrzonej w druty zostają odcięte w kierunku pionowym, podczas gdy oddzielenie ich w poprzecznym kierunku odciętego kawałka uskutecznia się zapomocą suwaków, zaopatrzonych w druty, umocowanych na płycie a poruszanych w kierunku poziomym.

Ażeby lepiej unaocznić ten mechanizm, podaję tu jeszcze rysunek 5, któren w widoku perspektywicznym przedstawia to całe,

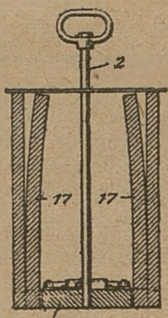
Rys. 5.

dość skomplikowane urządzenie.

Również i rysunek 6

Rys. 6.

okazuje nam przekrój całego urządzenia w chwili odcinania nosa. Pasmo odpadające przedstawione tu jest skutkiem tego wygięte.

Memoryał

krakowskiej Izby handlowej i przemysłowej w sprawie

zniżenia taryfy na dachówkę cementową.

L. 730. Kraków, 9 lutego 1904.

Do c. k. Ministerstwa kolei

we Wiedniu.

Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie pozwala sobie przedłożyć c. k. Ministerstwu kolei następującą sprawę: jak wiadomo, dachówki gliniane na szlakach c. k. kolei państwowych taryfowane są wedle taryfy wyjątkowej II, względnie na liniach c. k. w. u. kolei północnej wedle wyjątkowej taryfy IV. A., podczas gdy dachówki cementowe jako wyroby cementowe zarówno na kolei państwowej, jak i na północnej podpadają pod klasę taryfową. C. Różnica w tym wypadku jest bardzo znaczna, jak się to okazuje z poniższego zestawienia:

(patrz tabelka na stronicy 56)

Nie istnieje żadna przyczyna gospodarcza, by tańsze dachówki cementowe taryfować wyżej, niż gliniane, których to wartość przenosi wartość dachówek glinianych stosownie do gatunku o 20—30%. Z drugiej strony jest interesem Galicyi, by fracht od dachówek cementowych był odpowiednio niższy. Wskutek częstych pożarów i wysokich pre-

Km.	Kolej państwowa. dach. glin. W. T. II.	Kolej państwowa. dach. cement Kl. C.	Kolej północna. dach glin. W. T. II.	Kolej północna. dach. cement. Kl. C.
50	17 K.	30 K.	18 K.	32 K.
100	27	46	28	47
150	37	61	38	61
200	46	72	47	73
250	55	83	56	83
300	64	94	65	93
350	72	104	73	103
400	80	114	81	115

mii asekuracyjnych opłacanych od domów krytych gontem lub słomą, przyjmuje się coraz więcej przekonanie o niezbędności ogniotrwałego krycia dla domów mieszkalnych i zabudowań gospodarczych na wsiach.

Istnienie fabryk dachówek glinianych jest z natury rzeczy związane z miejscem znajdywania się odpowiedniego surowca, co w Galicyi ma miejsce na samym zachodzie (w okręgu Krakowa), i na samym wschodzie (w Kołomyi). Przez to znacznie utrudnionem jest rozpowszechnienie ogniotrwałego krycia zapomocą dachówek glinianych. Istnieje też silne zapotrzebowanie taniego krycia ogniotrwałego, chociażby nawet nie tak bardzo trwałego. To pociągnęło za sobą powstanie we wielu mniejszych miejscowościach małych i wielkich fabryczek dachówek cementowych, i artykuł ten tak łatwo dający się sporządzić, i bez wielkich nakładów pieniężnych na założenie fabryki, przyjął się w wielu miejscowościach. Szerszy rozwój tych przedsiębiorstw ograniczony jest bardzo przez wysokie frachty kolejowe, których ten tani artykuł nie znosi, i muszą się one przez to ograniczać do zbytu lokalnego, któren znowu zazwyczaj nie wystarcza do uczynienia tegoż przedsiębiorstwa rentownem. Dla tego też dachówki cementowe faktycznie nie są frachtowane. Utworzenie niższego taryfowania, któreby umożliwiło zbywanie w pewnym promieniu dachówki cementowe po cenie przystępnej, posłuży nietylko interesowi gospodarczemu, przez ułatwienie krycia ogniotrwałego, ale również przysporzy kolei ładunku do przewozu, i to w artykule, któren dziś wcale z kolei nie korzysta.

Izba pozwala sobie wyrazić opinię, że przez wyłączenie dachówek cementowych z nomenklatury wyrobów cementowych, i przez zrównanie taryfy od nich z taryfą dla dachówek glinianych, wyrządzi się przysługę wydatną wszystkim tym interesom i pozwala sobie przedłożyć tę sprawę do łaskawego rozejrzenia c. k. Ministerstwu kolei.

Kronika.

„O obecnym stanie przemysłu chemicznego w Królestwie mówił w dniu 4-go marca b. r. na posiedzeniu sekcyi chemicznej łódzkiej p. Krasuski. Przytaczamy za Chemikiem pol. (n-r 14). ciekawsze dla naszych czytelników ustępy ;

Przemysł cementowy w Królestwie powstał w r. 1857. i pierwszą była fabryka „Grodziec“ w gub. Piotrkowskiej. Obecnie Królestwo

liczy 10 fabryk cementu. Ogólna możliwa produkcya roczna wynosi 17.000.000 pudów. W rzeczywistości produkcya ta w latach 1900 i 1901 została zmiejszona wobec zmiejszenia zapotrzebowania. W r. 1901 dowieziono do państwa rosyjskiego przeszło 1.000.000 pudów cementu wartości około 410.000 rb. Istniejące u nas fabryki cementu nie prosperują zbyt świetnie. Tow. akcyjne, których w tym dziale przemysłu chemicznego jest u nas 5 nie wypłacają wcale dywidendy lub najwyżej dają bardzo nieznaczne zyski. Tak w r. 1901:

Tow. „Kielce" dało zysku 6.700 rb. (kap. zakł. 800.000 rb).
„ „Opoczno" nie dało nic („ „ 300.000 „).
„ „Klucze" „ „ „ („ „ 900.000 „).
„ „Łazy" dało zysku 4.435 rb. („ „ 562.000 „).

Huty szkl i fabr. ceramiczne. Hut szklanych posiadamy około 22 z obrotem rocznymprzeszło 4.000.000 rb. Produkują one przeważnie zwyczajne szkło zielone butelkowe i szyby. Niektóre wyrabiają w ostatnich głównie czasach również szkła kryształowe, kolorowe, klosze do lamp, naczynia aptekarskie i chemiczne i t. p. Materyałów surowych, jak siarczan sodu, dostarczają fabryki kwasu azotowego i solnego. Materyałów barwiących i odbarwiających dostarcza przeważnie jedna z fabryk chemicznych w Częstochowie. Dowóz w tym dziale przemysłu do całego państwa nie przekracza 1.000.000 rb. rocznie. Fabryk ceramicznych i fajansowych mamy względnie niewiele. W r. 1903. liczba ich nie przekraczała 5 ciu a obrót roczny nie przenosił 500.000 rb.

Rentowność zakładów przemysłowych: fabryka ołówków „St. Majewski i S-ka" w Pruszkowie w 1902/3 r. (4 rok operac.) dała dochodu 31.724 rb. Dywidenda 5%. Kap. akc. 320.000, amort. 43.775 rb.

Chem. pol.

Cement w Rosyi. Utworzenie powszechnego syndykatu cementowego w państwie rosyjskiem nie doszło do skutku.

Uzyskało zatwierdzenie towarzystwo akc. sprzedaży cementu portlandzkiego i romańskiego oraz wszelkich wyrobów cementowych. Kapitał akcyjny towarzystwa 250.000 rb. Zarząd ma obradować w Petersburgu.

chp.

Cement. W chwili obecnej pomiędzy właścicielami cementowni w Królestwie polskiem i kraju poł. zachodnim toczą się układy ostateczne o utworzeniu syndykatu na południu państwa rosyj. Nowy syndykat obejmie wszystkie fabryki i rozdzieli między niemi oddzielne rejony zbytu; ceny na cement mają znacznie pójść w górę. Biuro centralne złączonych fabryk cementowych znajdować się ma w Warszawie.

Kaolin. Glasenapp w „Rig. Ind. Ztg." wyjaśnia, że choć w państwie ros. znane są pokłady kaolinu, jak n. p. w Głuchowie, w gub. czernichowskiej i innych miejscowościach, jednak cała prawie ilość kaolinu do wyrobu lepszych gatunków porcelany idzie z zagranicy. Głównie dostarcza go Anglia. Materyał zagraniczny ma być tańszy i lepszy od miejscowego, który jest zwykle niejednakowy i źle wyprawiony. Usunięcie kaolinu zagranicznego z rynków miejscowych nie prędko zapewne da się urzeczywistnić.

Budowy. W Wiśniczu Nowym budowa 4-klasowej szkoły. Cena kosztorysowa 49.951 k. Wnoszenie ofert do 4. maja 1904.

Pożary. Koło Stanisławowa we wsi Kołodziejówce spłonęło 36 gospodarstw w drugiej połowie kwietnia.

Wytwórczość węgla w okręgu dąbrowskim za r. 1903 równała się 47.478.120 cetn. metr. (prawie 290 mil. pud). W porównaniu z r. 1902 wytwórczość wzrosła o przeszło 5 mil. cent. metr., t. j. o 12%. Zmniejszenie produkcyi węgla zauważyć się dało jedynie w kopalniach mniejszych, gdy natomiast duże kopalnie podwyższyły produkcyę o 3 do 50%. Co do zapotrzebowania, to znaczne zmniejszenie wskazują cukrownie; Z całej produkcyi węgla wywieziono w granice Królestwa polskiego 95%.

Chem. pol.

Grafit. W północnej Szwecyi odkryto ogromne pokłady grafitu; eksploatacya ich rozpocznie się już z wiosną r. b.

Chp.

Niemiecki przemysł cementowy. Pod koniec r. 1903 w całych Niemczech ceny cementu stały tak nisko, jak w żadnej innej porze tegoż roku. Na północy, północnym zachodzie i w środkowych miejscowościach skutkiem braku umów kartelowych konkurencya wywołała nieograniczoną zniżkę ceny. Południowo-niemiecki związek cementowy, który w końcu roku 1903 został wypowiedziany, musiał zastosować się do cen konkurencyjnych. Tylko fabrykanci śląscy, zajmujący odosobnione położenie, wyzyskali na swoją korzyść większe zapotrzebowania, jakie wywołane zostały powodziami na Śląsku. W każdym razie cementownie niemieckie funkcyonowały lepiej, niż w r. 1902, chociaż o pełnym biegu przedsiębiorstw cementowych mowy być nie mogło. W niektórych okręgach przemysłowych bezzwłocznie czyniono zabiegi, w celu ustalenia cen

przez utworzenie karteli, co może mieć niejakie widoki powodzenia w południowych i północno-zachodnich prowincyach.

Chp.

Czudowo, cementownia w gub. nowogrodzkiej w r. 1903 straciła 189 628 rb. Kapitał akcyjny 1.200.000 rb. i obligacyjny 563.000 rb.

Cementownie w Kr. polskiem. Według pogłosek miejscowych, cementownie w Królestwie, znajdujące się obecnie w warunkach dość niekorzystnych, noszą się z zamiarem rozpoczęcia fabrykacyi dachówek cementowych, zdatnych specyalnie dla chałup włościańskich lub dla domów jednopiątrowych. W tym celu fabrykanci zwrócili się z podaniem do ministeryum finansów o uwolnienie dachówek cementowych od wszelkiego rodzaju podatków i o obniżenie taryfy kolejowej na przewóz tych dachówek.

chp.

Likwidacya. Fabryka piaskowca sztucznego według patentu Klebera pod Warszawą postanowiła zlikwidować swe interesy.

Pustelnik. Tow. akc. fabryki dachówek „Pustelnik“ pod Warszawą w 1903 r. (czwarty rok operac.) dało dochodu 38.607 rb. Dywidenda 3 3%. Kapitał zakładowy 700.000 rb., amortyzacyjny 56.423 rb., zapasowy 5. 985 rb.

Fabryka piaskowca. Warszawskie tow-o akc. wyrobu kamienia sztucznego z piasku i wapna w r. 1903 (trzeci rok oper.) poniosło strat 23 632 rb., gdy w r. 1902 straty były tylko 15.373 rb. Kapitał akcyjny 300.000 rb.

OGŁOSZENIA

Pośrednictwo pracy.

Poszukuję posady

od 1-go kwietnia 1904 r.

JAKO MAJSTER.

Od młodości pracując w fachu kieramicznym, jestem biegły w wyrobie dachówek, cegieł, drenów i wyrobów ogniotrwałych dla fabryk chemicznych.

Znam dokładnie palenie w piecu kręgowym, polnym, niemieckim, o płomieniu zwrotnym i innych,

Wiadomość pod F. K. do Redakcyi.

Kierownik cegielni, zdolny, teoretycznie i praktycznie wykształcony, znajdzie zaraz posadę w parowej fabrycę dachówek, rurek drenowych i cegieł J. O. Księżnej Lubomirskiej w Szczucinie. Zgłaszający wykazać się muszą odpowiedniemi świadectwami, że są dokładnie obeznani z prowadzeniem krągłych pieców, maszynowego wyrobu dachówek i manipulacyą rachunkową. Zgłoszenia przyjmie „Zarząd Ordynacyi Przeworsk".

Zdolny

Maszynista

czynny od wielu lat po pierwszorzędnych fabrykach dachówek

poszukuje posady

wiadomość pod **H.** pisemnie do Redakcyi Przewodnika.

13—6—1

Cegielnia Parowa

ze sztuczną suszarnią

poszukuje majstra

obeznanego gruntownie z wyrobem i wypalaniem wszelkiego rodzaju cegły maszynowej pełnej i dziurawki, tak zwykłej, jak i kominowej i modelowej, zarówno jak i dachówek — Świadectwa o znajomości fachu i krótki życiorys są niezbędnia w kopii lub oryginale. **Wiadomość:** Warszawa, Nowosenatorska 10, J. Rakowski.

Dozorca do fabryki cegieł i dachówek poszukuje posady, Był przez lat 6 czynny w fabryce dachówek w Strzegocicach. Chlubne świadectwa. Wiadomość: Józef Sadowski, Podgórze, Kraszewskiego 44.

Palacza zdolnego, praktycznego i sumiennego, poszukuje się na akord pod dobremi warunkami dla pewnej fabryki cegieł, dachówek i rur drenowych dla Galicyi wschodniej (Podole). Tylko pierwszorzędnym siłom, mogącym się wykazać długoletnią praktykę w większych fabrykach, udziela informacyi (bezinteresownie) Łukasz Koszka, kierownik fabryki w Szówsku koło Jarosławia.

Egzaminowy maszynista

monter obznajomiony z fabrykacyą dachówek, były fachowy kierownik takiej fabryki **poszukuje posady** w temże zawodzie lub też przy jakiejkolwiek fabrykacyi albo przy gospodarstwie. Zgłoszenia pod „Mechanik Kazanie", poczta Chołojów.

Majster ceglarski

36 lat liczący, żonaty z dziećmi

poszukuje zaraz zajęcia.

w cegielni, jako palacz, posiada najlepsze świadectwa i długoletnią praktykę we wszystkich gałęziach tego zawodu. Zgłoszenia pod Walter Rosenberg, p. Dobromil.

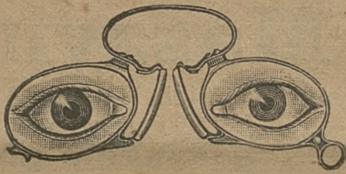
Palacz zdolny, trzeźwy, obznajmiony z obsługą pieca kręgowego 10-cio komorowego znajdzie pomieszczenie zaraz. Wiadomość u p. Emila Kadleca w Niemstowie p. Cieszanów.

L. TOMASZKIEWICZ

OPTYK-MECHANIK 8—24—11

przy ul. Floryańskiej L. 2. hotel Drezdeński

poleca okulary, cwikiery, lornetki, barometry, termometry, urządza **dzwonki elektr., telefony, gromochrony**, po cenach umiarkowanych. Telefon Nr. 309.

Czystobarwne

cegły i dachówki

otrzymuje się niezawodnie i tanio zapomocą postępowania opatentowanego

„Perkiewicz“

Bliższe szczegóły przez:

Thonwerke Ludwigsberg bei Moschin (prov. Posen). — Zastępca na Austryę, Węgry, Bośnię i Herzogowinę jest ces. radca WP. **A. Kocourek** we Wiedniu IX. Währingerstrasse 60. 2—12—1.

Dom techniczno-handlowy

BRAND i S-ka

Kraków, Szewska 13 (telefon 473)

POLECA

WSZELKIE MATERYAŁY DLA CEGIELŃ PAROWYCH

jakoto: oleje maszynowe i cylindrowe, pasy, uszczelnienia, narzędzie, papier szybrowy itp.

Kosztorysy na całkowite urządzenie cegielń parowych.

Cenniki ilustrowane na żądanie. 7—24—1

Czasopismo techniczne

Organ towarzystwa politechnicznego wychodzi we Lwowie dwa razy w miesiącu.

Przedpłata roczna 18 kor. (15 mk. — 7 rb.)

Adres administracyi: 39—19—17

Lwów: Chorążczyzna 17.

BIURO TECHNICZNE

F. LORD, KRAKÓW

ul. Floryańska 55, Telefon 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Instalacya elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory gazowe i naftowe. Kamienie francuskie i krajowe. Walce porcelanowe i stalowe. Pompy i sikawki. Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich olei smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. — Oliwę maszynową. Tłuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Reddaway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway“. Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia i krupony. Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny parciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Maźnice i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprzemakalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągowych, łazienek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przybory do tychże. Papier szybrowy 35—12—7

Kosztorysy na urządzenie cegielń parowych.

Do nabycia w Redakcyi „Przewodnika“.

Józef Leski: **Glina i wyroby z niej.** Cena 60 hal. 8—24—22

Jan Lombardo: **O działaniu kwasu węglowego na cement.** Cena 40 hal.

Przegląd ceramiczny rocznik I. Cena 10 Kor., **rocznik II.** cena 6 Kor.

Oraz dzieła we wszystkich językach dotyczące techniki ceramicznej, wyrobu wapna, cementu itp.

Wysyłka za pobraniem pocztowem lub za poprzedniem nadesłaniem gotówki.

Kopalnia i fabryka gipsu

Najlepszy alabastrowy Kor. 8·—. Najlepszy modelowy Kor. 8·—. Dobry modelowy Kor. 7·—. Najlepszy sztukatorski Kor. 4·60. Dobry sztukatorski Kor. 3·10. Dobry fasad.-sufit. Kor. 2·10. Wszystko za 100 kg. z workiem. Surowy alabaster za 10.000 kg. loco stacya Podgórze-Płaszów Kor. 75·—.

Towary materyałowe, lakiery, farby, oleje, benzyna, pędzle. 6—24—1

Adres: Fr. Lenert, Kraków.

Redaktor odpowiedzialny: Inżynier Karol Rolle. Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.